

STORTINGET

Representantforslag 250 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik, Heidi Greni, Ole André Myhrvold og Marit Knutsdatter Strand

Dokument 8:250 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik, Heidi Greni, Ole André Myhrvold og Marit Knutsdatter Strand om å styrke norske sparebanker

Til Stortinget

Bakgrunn

Solide banker i hele landet er avgjørende for at folk skal kunne bo, arbeide og leve gode liv i hele Norge. Takket være sparebankene har Norge fortsatt i stor grad en desentralisert bankstruktur. Lokale og regionale sparebanker sørger for et variert og velfungerende bankmarked, der viktige beslutninger tas på hovedkontorer spredt over store deler av landet. Norske sparebanker er gjennomgående solide og godt kapitaliserte, og den desentraliserte og mangfoldige bankstrukturen er en styrke for finansiell stabilitet. Det er viktig å ha en streng regulering av finanssektoren, som sikrer soliditet og stabilitet, samtidig som reguleringen er tilpasset de ulike aktørene og sikrer likeverdige vilkår.

De lokale bankene kjenner lokalmiljøet, næringslivet, organisasjoner og kommunene de holder til i. De møter i større grad kundene sine fysisk enn det de største bankene gjør, selv om de også er tilgjengelige via internett. Den lokale banken har gjerne stor tillit blant innbyggerne og kan raskt ta en risikovurdering av en lokal bedrift fordi de kjenner til historikken og folket. Usikkerhet øker med avstand. Gjennom tilhold i lokalmiljøet og god lokalkunnskap kan sparebankene redusere usikkerhet og dermed risiko, noe som kan bedre muligheten for at lokalbanken kan stille med finansier-

ing av for eksempel næringsutvikling og byggeprosjekter.

Sparebankene har stor betydning for lokal økonomisk aktivitet og tilførsel av kapital i norske lokalsamfunn. Blant annet viser analysen Lokale sparebankers betydning for norsk næringsliv (Menon, 2013) at små bedrifter har vesentlig større lånetilgang hvis de ligger i en lokal sparebanks markedsområde, noe som bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping.

Sparebankene er kompetansebedrifter og bidrar til å opprettholde viktige arbeidsplasser i norske lokalsamfunn. Gjennom rådgivning til bedrifter og privatpersoner kommer denne kompetansen også samfunnet rundt bankene til gode. I tillegg er det verdifullt at viktige strategiske beslutninger om forvaltning av kundens midler og lokalsamfunnets oppsparte kapital fattes i lokale hovedkontorer der verdiene er skapt.

Lokal tilstedeværelse og rådgivning er en stor verdi for norske lokalsamfunn. Likevel er finansskatten innrettet med en forhøyet arbeidsgiveravgift. Dette straffer banker som velger å opprettholde arbeidsplasser og rådgivningstilbud nært folk, fremfor å henvise kundene til selvbetjening gjennom sentraliserte løsninger. Dette er særlig skadelig for lokale sparebanker, som ofte relativt sett har betydelig høyere lønnsutgifter og mindre overskudd enn større forretningsbanker. Derfor må finansskatten legges om innenfor en provenynøytral ramme.

Stabile rammevilkår og forholdsmessighet i regulering er viktige forutsetninger for å kunne opprettholde mindre sparebanker i konkurranse med store, internasjonale banker i Norge. Likevel ser vi stadig eksempler på brå endringer i sparebankenes rammevilkår, som ved Finanstilsynets rundskriv om høyrisikoengasjementer 17. desember 2020, der sparebankenes kapital-

krav for boligprosjekter ble kraftig skjerpet med 14 dagers varsel uten høring. Disse nye reglene fra Finanstilsynet gjør boligbygging i distriktene dyrere og undergraver de lokale bankene. Dette virker stikk i strid med det som burde være målet om å styrke de lokale bankene og legge til rette for boligbygging i hele Norge.

Lån til boligbyggingsprosjekt vil fremover kreve 50 pst. mer egenkapital enn i dag for de mindre bankene, mens store nasjonale og internasjonale banker slipper unna disse nye kravene. Dette vil være sterkt konkurransevridende, siden lån med høyere egenkapitalkrav er dyrere for bankene. De nye reglene vil også virke hemmende for utvikling i distriktene. I disse områdene er det som regel de mindre bankene som tilbyr finansiering av boligbyggingsprosjekt, og det blir dermed dyrere å finansiere disse prosjektene. Regningen for den økte kostnaden vil havne hos dem som skal kjøpe seg bolig i distriktene.

Det svenske finanstilsynet, Finansinspektionen, besluttet like før jul 2020 at risikovekten for lån til næringseiendommer som har under 50 pst. belåning (Loan to Value – LTV), reduseres fra 100 pst. til 50 pst. for standardmetodebanker, i tråd med handlingsrommet i EU-regelverket (kapitalkravsforordningen). Finansinspektionen begrunner endringen bl.a. med at kapitalkravene for standardmetodebankene dermed blir mer like kapitalkravene for de store bankene, de såkalte IRB-bankene. Dette kunne være et tiltak som bidro til mer like konkurransevilkår for de små og store bankene, og burde vurderes også i Norge.

EU produserer stadig mer komplisert og omfattende lovgivning for banker, som i hovedsak er ment for komplekse, internasjonale banker. Likevel ser vi at norske myndigheter igjen og igjen velger å innføre denne lovgivningen for alle norske banker, uten å ta tilstrekkelig hensyn til forholdsmessighet eller utnytte de mulighetene som finnes for å ivareta de norske sparebankenes rammevilkår. For at de mindre bankene skal ha konkurransevilkår som gir mulighet for å konkurrere med de store utenlandske aktørene, er det viktig at reguleringen av banker i større grad tilpasses bankenes ulike størrelser og risikobilde.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2022, med forslag om en provenynøytral omlegging av finansskatten der forhøyet arbeidsgiveravgift blir fjernet.
2. Stortinget ber regjeringen benytte handlingsrommet i EUs bankpakke for å begrense kapitalkravs- og rapporteringsbyrden for sparebankene i tråd med hensynet til proporsjonalitet, og sikre at utnyttelse av handlingsrommet fastsettes konkret i regelverket fremfor å overlates til tilsynsmyndighetenes skjønn.
3. Stortinget ber regjeringen aktivt bruke handlingsrommet som finnes overfor EU, for å sikre at kapitalkravene til norske sparebanker ikke blir vesentlig strengere enn kravene til konkurrentene deres.
4. Stortinget ber regjeringen tilpasse praktiseringen av kapitalkrav til høyrisikoengasjementer i tråd med det faktiske norske regelverket for salg av boliger slik at inngåtte kjøpekontrakter, heller enn ferdigattest, legges til grunn som skjæringspunkt for vurdering av om lånefinansieringen er høyrisiko eller ikke.
5. Stortinget ber regjeringen kartlegge og utnytte handlingsrommet innenfor kapitalkravsreglene for å sikre norske sparebankers konkurransekraft, herunder forholdet mellom standardmetodebanker og IRB-banker ved beregning av kapitalkrav.
6. Stortinget ber regjeringen sikre og styrke egenkapitalbevisets stilling, rammebetingelser og attraktivitet i kapitalmarkedet.
7. Stortinget ber regjeringen vurdere å redusere risikovekten til næringseiendom som har under 50 pst. belåning, fra 100 pst. til 50 pst. for standardmetodebanker.
8. Stortinget ber regjeringen sikre sparebankene fleksibilitet til å benytte fellesløsninger i samarbeid med andre sparebanker innenfor forsvarlige rammer.

8. april 2021

Sigbjørn Gjelsvik

Ole André Myhrvold

Heidi Greni

Marit Knutsdatter Strand

